

Академік Микола Дмитрович Стражеско — засновник кардіології в Україні

Частина 1. Рід і нащадки М.Д. Стражеска

Василь Корнацький
доктор мед. наук,
головний лікар —
заступник директора
з клінічної роботи,
завідувач наукового
відділу медико-
соціальних проблем
кардіології
Національного
наукового центру
"Інститут кардіології
імені академіка
М.Д. Стражеска"
АМН України,
м. Київ

Стражеско Микола Дмитрович народився в місті Одеса 30 грудня 1876 р.

Його батько, *Дмитро Єгорович Стражеско*, родом із Одеси, де прожив усе життя, за винятком навчання у Санкт-Петербурзькому університеті, за освітою — юрист, дійсний статський радник юридичного департаменту, помер 1910 р. та похований на місцевому кладовищі у родинній гробниці. Предки проживали в районі Рені-Болграду Одеської області, із роду козаків-стражів прикордонної служби, від чого і прізвище "страж" — Стражеско.

Мати, *Анна Анемподистівна*, уроджена *фон Вінк*. Дочка адмірала російського флоту, героя російсько-турецької війни *Анемподиста Христофоровича фон Вінка*, із роду обрусівшого німецького барона, запрошеного на службу Петром І. Походження по материнській лінії від роду гетьмана України *Конашевича-Сагайдачного*.

Микола Дмитрович зміг отримати блискучу освіту, мав прекрасні музичні здібності, захоплювався живописом, із самого дитинства виховувався в дусі православного віросповідання.

У 1894 р. він із відзнакою закінчив Одеську Рішельєвську гімназію і став студентом медичного факультету Імператорського Київського університету Святого Володимира. За час навчання виявив добросовісність, наполегливість, викликав захоплення у викладачів, особливо професора *Образцова В.П.*, завідувача клініки терапії Олександрівської (сьогодні центральної міської) лікарні, до якої з січня 1900 року був запрошений інтерном.

В цей час Микола Дмитрович одружився з дочкою професора *Образцова В.П.* — *Наталією Василівною* (народилася 11 липня 1878 р.), до якої ще з студентських років відчував більше як симпатію. Це почуття викликало взаємність. *Наталія Василівна* була напрочуд красивою. Володіла унікальними музичними здібностями. Надзвичайно гарно співала. Цей генетичний дар від діда і батька передався дочкам, онукам і правнукам.

В сім'ї Миколи Дмитровича було четверо дітей. Склалось так, що від народження і на все подальше життя вони були розділені навпіл. Дві старші дочки, *Олександра* і *Наталія*, 1903 та 1905 р.н. практично все свідоме життя (з 1926 р.) прожили у Франції, і вік їх виявився найдовшим (понад 80 років). Син *Дмитро* і наймолодша дочка *Ірина*, відповідно 1913 і 1917 р.н. жили з батьками та померли в Києві. Всі вони були від природи досить обдаровані як вродою, так і розумом, всебічно, з дитинства, освічені, неординарні. Як показало подальше життя — їхні діти, а потім онуки та правнуки також генетично успадкували всі найкращі якості славного роду *Стражесків*, поєднаний із шановними родинними Франції, Іспанії, Росії.

Наймолодшій дочці *Ірині* судилось найменше жити і у 20-річному віці її не стало, що є найнеприроднішим, коли батькам доводиться ховати дітей. Постійні переживання за дочок, які були вже понад 10 років в еміграції, вимушене, вкрай обмежене спілкування з ними, смерть найулюбленішої і наймолодшої, підірвали батьківське здоров'я, звели в могилу матір. *Наталія Василівна Стражеско-Образцова* передчасно, у 60-річному віці, 18 травня 1938 р. померла.

У невимовному горі Микола Дмитрович замовив пам'ятник із чорного граніту, на якому під балдахіном із хрестом з чорного мармуру в тужливій позі в білому мармурі жіноча постать. Цей шедевр мистецтва був виготовлений на могилу відомого художника, академіка мистецтв *В.Д. Орловського* за ескізом художника *М. Пимоненка*, був проданий через фінансову скруту родичів та встановлений на могилі *Ірини Стражеско*.

Олександра Миколаївна Стражеско народилася 14 травня 1903 р. в Києві, де жила до 1918 і навчалася в гімназії, а потім вже в Одесі закінчила із золотою медаллю тодішню Рішельєвську, в якій вчився батько. Вийшла заміж за *Михайла Гордієнка* із відомої та знатної родини. Одночасно, але окремо, кожен своїм шляхом, емігрували. До Франції її чоловіку приїхати не вдалося, і дуже довго він вважався десь зниклим. Дітей у шлюбі не було. В 1929 р. вдруге виходить заміж за сина

священника із Чернігова, *Євгенія Володимировича Фіалковського*, 1896 р.н., за освітою інженера, випускника Київського політехнічного університету, бойового офіцера, який з своєю військовою частиною емігрував до Франції. В Парижі вони жили до його смерті (від туберкульозу) 12 років. За цей час з'явилося четверо дітей: *Наталія, Георгій, Борис і Анна Фіалковських*.

Наталія Євгеніївна, 1930 р.н., була заміжня за французом *Бернардом Боо* (помер 1984 р.). Їхня єдина дочка *Марія* вийшла заміж за одного із нащадків відомої російської родини князів *Оболенських*. В них також четверо дітей: *Дмитро* з 1976, *Софія* — 1981, *Марина* з 1986 та *Володимир* — 1990 р.н. Живуть на півдні Франції.

Георгій Євгенович Фіалковський (1931—1996) жив і працював у передмісті Парижа, де тривалий час проживала вся сім'я.

Борис Євгенович народився 1933 р. Інженер-хімік з очистки води досить високої кваліфікації, зрєкма запрошувався як фахівець для організації аналогічної роботи у багатотисячній Європі. Одружений із французенкою *Жаклін Грегар*. В них народилось троє дітей: *Катерина* (1961—1971), *Наталія* — 1965 р.н. та *Олексій* (1973 р.н.).

Проживають у Парижі. Дружна, інтелегентна, хороша родина із слов'янськими звичаями.

Анна Євгенівна, журналіст, була заміжня також за нащадком князя *Оболенського Михайлом Львовичем*, батько якого *корнет Оболенський* був у 18 років в армії добровольців та став прообразом відомої пісні про ті часи.

Наталія Миколаївна Стражеско, 7 вересня 1905 р.н., у

Франції вийшла заміж за відомого кінорежисера

Володимира Костянтиновича Туржанського, емігранта з часів громадянської війни. В 1935 р. у них народився син — *Микола Володимирович*. Одружившись в 1960 році із французенкою *Жанін*, мають двох дітей — *Івана і Тетяну*. У *Івана Миколайовича* підрастають правнуки *Миколи Дмитровича Стражеска*: *Сергій* — 12 років, *Софія* — 10 та *Анна* — 8 років.

У *Тетяни Миколаївни* — син *Костя*, і **проживають вони у першій квартирі дочок Стражеска у Франції, в передмісті Парижа. В ній і зберігаються до цього часу меблі та фотографії 1920-х років, відчувається атмосфера тих часів.**

Дмитро Миколайович Стражеско народився 26 вересня 1913 р. у Києві. В 1930 р. розпочав навчання на хімічному факультеті Київського університету, який закінчив 1934 року. 1938 р. отримує наукову ступінь кандидата хімічних наук. Одружився із *Зобніною Оленою Миколаївною*, 1917 р.н., і в 1940 р. в них народився син — *Микола Дмитрович Стражеско*. Блискуча кар'єра *Д.М. Стражеска*: в 21 рік — асистент, у 24 — доцент, ще не маючи наукового ступеня, а в неповних 26 — завідувач відділу.

У хаосі перших днів війни *Дмитро Миколайович* з своєю сім'єю залишається в окупованому німцями Києві. Маючи дружину та однорічного сина, вимушений був продовжувати працювати на своєму місці роботи у Київському медичному інституті до звільнення Києва від фашистів у листопаді 1943 р. Це стало причиною серйозних репресій і лише за допомогою батька вдалося уникнути арешту. Суб'єктивні обставини і особиста трагедія. Докторську дисертацію захищає у Москві у червні 1952 р., за тиждень до смерті батька, на тему "Адсорбція з розчинів на активному вуглі". В серпні 1953 р. одночасно обраний на посаду завідувача кафедри загальної хімії Київського медичного інституту, на якій працював майже 25 років. Опублікував понад 100 наукових праць, мав 5 авторських свідоцтв, підготував три посібники для студентів з фізичної та загальної хімії.

Його дружина, *Олена*

Миколаївна, померла в 1960 р., у

Києві. Через

деякий час

він вдруге

одружився

із доцен-

том ме-

дичного

інституту

Скрипник

Зоєю Дмитрів-

ною, 1928 р.н. В

1964 р. у них народилася

дочка *Ірина*. 10 лютого 1978 р. професор *Дмитро Миколайович Стражеско* помер.

Син Дмитра Миколайовича, Микола Дмитрович Стражеско, закінчив Київський медичний інститут, отримавши диплом лікаря. За спогадами однокурсників був надзвичайно талановитим, мав феноменальну пам'ять, як і у його діда, на якого був схожий зовнішньо. Працював у Києві лікарем, але на жаль, у молодому віці передчасно помер (1979 р. від туберкульозу).

Дочка *Ірина Дмитрівна*, доктор медичних наук, провідний науковий співробітник відділу реанімації кардіологічного Центру, який очолює академік *Чазов Є.І.*, випускник Київського медичного інституту. Має сина *Дмитра* (14 років) і дочку *Ніну* (10 років). Проживають у Москві.

Нащадки. В кожного з них — своє життя, своя доля, але з упевненістю про них можна сказати, трохи змінивши вічну поезію *Шевченка* — чужого навчаються і свого не цураються. Пам'ятають своїх предків, свій родовід, вкланяються їхнім могилам, а це вже тверда гарантія їхнього доброго майбутнього. Дай, Боже, їм щасливої долі, бо вони того варті. На превеликий жаль, на рідній землі залишився один нащадок — **Інститут академіка Стражеска**, а інші разом із мільйонами співвітчизників — у далеких краях...

*У багатьох країнах світу, де буваю,
Я співвітчизників своїх там зустрічаю,
Хто, зовсім втративши останню надію,
Не від добра шукають щастя в чужім краї.*

*Чому моя ти, рідна матір Україна,
Завжди багата, така добра і гостинна,
До своїх діток чому стала не прихильна?
Чи їхня праця тобі зовсім не потрібна?*

*На кладовищах Аргентини, Штатів, Праги,
В землі французькій і Сибіру, і Канади,
Людей трудящих і завзятої наснаги
Могили з докором у нас питають завжди.*

*Чи пам'ятаємо своїх ми близьких предків?
Їх помилки в житті і величі здобутків?
І скільки треба ще zazнати нам уроків
Гірких для кращого майбутнього потомків?*

